

GENERELLE OPGAVER

KAN BENYTTES TIL

ALLE BØGERNE

I SERIEN

DANSKFAGLIGHED

Til læreren

Dette materiale indeholder generelle opgaver, som kan anvendes til alle bøger i Øen-serien. Opgaverne er tænkt som et fælles, genkendeligt analyseredskab, der følger eleverne på tværs af bøgerne og skaber en tydelig faglig progression.

De generelle opgaver har til formål at:

- styrke elevernes tekstnære læsning og analytiske blik
- give eleverne faste redskaber til at arbejde med gysergenren
- skabe sammenhæng på tværs af bøgerne i serien
- støtte elevernes forståelse af både handling, stemning og komposition

Materialet lægger vægt på, at eleverne ikke blot genfortæller handlingen, men arbejder undersøgende med tekst, kort, genre og spændingsopbygning.

Sådan kan materialet bruges

De generelle opgaver kan anvendes:

- som faste analyseopgaver efter endt læsning af hver bog
- som løbende nedslag undervejs i læsningen
- som opsamling og repetition, når eleverne har læst flere bøger i serien
- som grundlag for klassesamtaler, makkerarbejde eller individuelle skriftlige opgaver

Opgaverne kan tilpasses klassens niveau ved at:

- lade eleverne svare i stikord eller fulde sætninger
- arbejde mundtligt i grupper i stedet for skriftligt
- udvælge enkelte opgaver frem for at bruge alle

Kortet over ØEN

Kortet spiller en central rolle i forløbet. Det kan bruges som et visuelt støtteværktøj til at:

- skabe overblik over øens geografi
- hjælpe eleverne med at følge personernes bevægelser
- koble handling og sted tættere sammen
- styrke elevernes forståelse af, hvordan rum og placering har betydning i en gyser

Gennem de generelle opgaver arbejder eleverne med:

- gysergenrens kendetegn og virkemidler
- begreber som det monstrøse, stemning og spændingsopbygning
- berettermodel og spændingskurve
- sammenhæng mellem kort, sted og handling
- personkarakteristik og relationer
- argumentation og begrundelse med afsæt i teksten

Samspil med de bogspecifikke opgaver

De generelle opgaver supplerer de bogspecifikke kapitelopgaver.

Hvor kapitelopgaverne fokuserer på konkrete hændelser og nedslag i den enkelte bog, giver de generelle opgaver eleverne et bredere analytisk blik, som kan overføres fra bog til bog.

Om forfatteren Kasper Hoff

Kasper Hoff er en dansk forfatter, der skriver bøger til børn og unge. Han er især kendt for sine spændende og mystiske fortællinger, hvor der ofte sker noget, som ikke kan forklares med almindelig logik. I hans historier møder vi helt almindelige børn, som pludselig står i situationer, der kræver mod og handlekraft.

Kasper Hoff er uddannet dramatiker. Det betyder, at han har lært at skrive teaterstykker og manuskripter. En dramatiker tænker i scener, handling og replikker – lidt som i en film. Det kan man tydeligt mærke i hans bøger, hvor der er mange dramatiske øjeblikke, hurtige skift og spændende optrin, som gør fortællingerne lette at forestille sig.

Øen er en serie romaner, som formodentligt kommer til at bestå af fire bøger.

Den første bog i serien hedder Øen – Manden i fyrtårnet. Her følger vi søskendeparret, der ankommer til en ø for at finde deres forsvundne far. På øen sker der mærkelige ting, og børnene opdager hurtigt, at stedet gemmer på hemmeligheder, som ikke kan forklares på almindelig vis. Serien hænger sammen, og både personer og mysterierne udvikler sig fra bog til bog.

I sine fortællinger arbejder Kasper Hoff ofte med temaer som frygt, identitet, fællesskab og det at finde sin egen styrke. Hans bøger er skrevet i et let og levende sprog, der gør dem tilgængelige for mange læsere.

Han har også skrevet andre populære serier, blandt andet Doktor Z og Gamerz.

Før du læser

Kig grundigt på forsiden

Svar på spørgsmålene ud fra forsiden:

- Hvem kan du se på forsiden? (personer, dyr, skygger)
- Hvordan ser personerne ud? (forfra, bagfra, tæt på, langt væk)
- Hvilket sted foregår det på forsiden? Hvad får dig til at tro det?
- Er der noget, der sker eller er ved at ske? (fx en dør, et vindue, en bevægelse, en figur)
- Hvad fortæller lys og mørke om stemningen?
- Hvilke detaljer virker uhyggelige eller mystiske?
- Hvordan passer bogens titel til forsiden? Forklar med mindst to grunde.

Fagord i Øen-serien

I Øen – Kvinden med de to hoveder møder du i kapitel 1 en række ord, som ikke bruges så tit i hverdagen. Det er ord, der har med havet, skibe og livet til søs at gøre. Sådanne ord kaldes *maritime ord* eller *søfartsudtryk*.

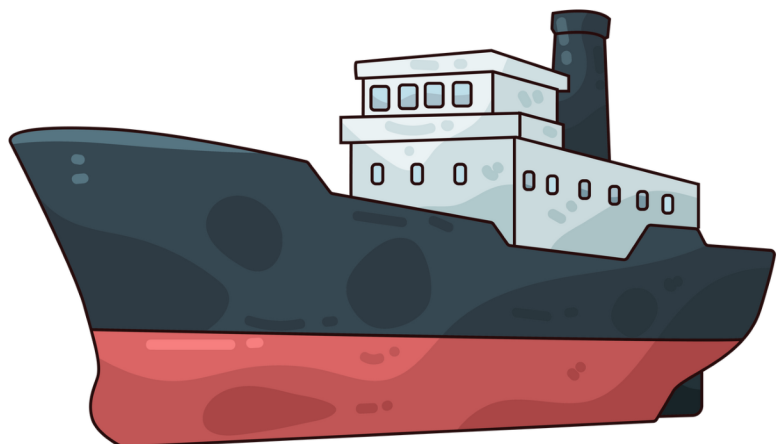
Når man læser en spændende fortælling, kan svære ord gøre teksten sværere at forstå. Derfor er det vigtigt at stoppe op og undersøge, hvad ordene betyder. På den måde bliver det lettere at følge med i handlingen og forstå, hvad der sker i historien.

Din opgave er at arbejde med de maritime ord fra kapitlet.

1. Find ordene i teksten.
2. Skriv dem i alfabetisk rækkefølge.
3. Find en forklaring på hvert ord, og skriv forklaringen bagved.

Ordene er:

- redningsflåde
- ræling
- nødstilfælde
- soldæk
- pålandsvind
- bildæk
- stenmole

Fagord i Øen-serien

Fagord i de øvrige bøger i serien

Vælg én af de andre bøger i Øen-serien.

Find i bogen en række ord, der hører til samme fagområde eller emne (fx natur, bygninger, teknik, hav, skov, videnskab osv.).

Det er vigtigt, at ordene alle hører til den samme type ord – ligesom de maritime ord i kapitel 1.

Din opgave er at arbejde med ordene på samme måde som før:

- Find ordene i teksten.
- Skriv dem i alfabetisk rækkefølge.
- Find en forklaring på hvert ord, og skriv forklaringen bagved.

Skriv øverst på din liste, hvilken bog og hvilken ordtype du har valgt, fx:

- Øen – Manden i fyrtårnet: Ord om naturen
- Øen – Kvinden med de to hoveder: Ord om havet

Skriv herefter dine ord og forklaringer i alfabetisk orden.

Kortet over ØEN

Se på kortet, mens du svarer. Brug både kortet og bogen.

Find vej på kortet

Vælg ét sted, som nævnes i bogen (fx Havnen, Fyrtårnet, Laboratoriet, Røverborgen, Østskoven, Vestskoven, Reservatet, Ahrimans Villa eller Tyskerhavnen).

- Markér vejen fra Havnen til dette sted på kortet.
- Skriv i korte stikord, hvilke områder du passerer på vejen.

Find en scene i bogen, hvor personer bevæger sig fra ét sted til et andet.

- Hvor starter de?
- Hvor skal de hen?
- Følg ruten på kortet og skriv kort, hvad de passerer undervejs.

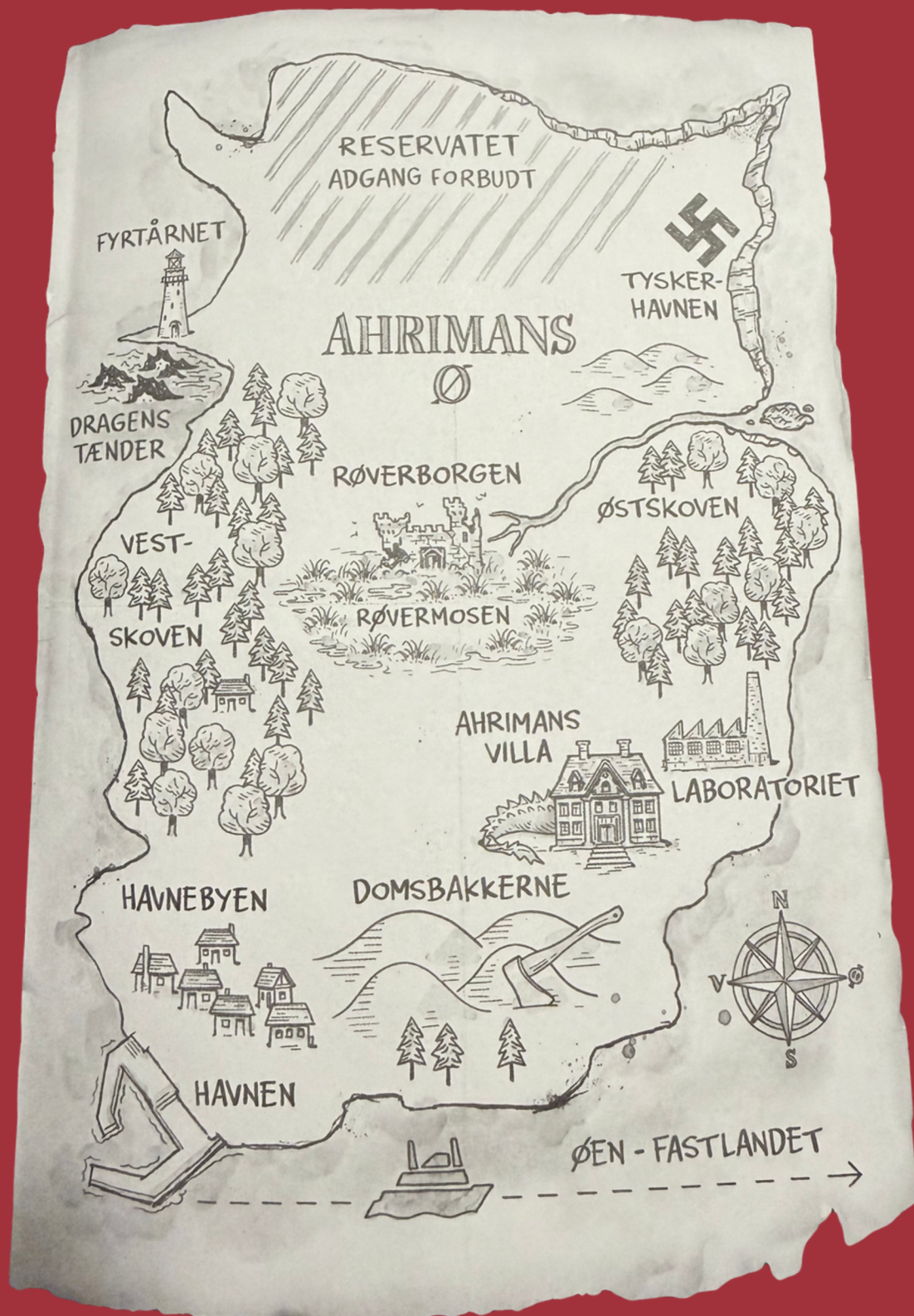
Kortet og teksten – sammenhæng

Find to steder, der nævnes i bogen.

For hvert sted skal du skrive:

- Hvad hedder stedet på kortet?
- Hvad får du at vide om stedet i teksten?
- Hvad sker der dér i bogen?
- Hvilke detaljer på kortet understøtter, at stedet er uhyggeligt?
- Hvorfor er netop dette sted vigtigt for historien?

Gysergenren

Øen er skrevet inden for gysergenren. Fortællingen foregår i en verden, der på mange måder ligner vores egen. Alligevel begynder noget langsomt at virke forkert og utrygt. Det er typisk for gysere, at det velkendte gradvist ændrer sig til noget, man ikke kan forklare.

Gysergenren har nogle klare kendetegn. Den bruger virkemidler, som skaber frygt og ubehag hos læseren. Ofte foregår en gyser i en almindelig og genkendelig verden, hvor noget unaturligt pludselig dukker op og bryder den trygge hverdag. Det gør læseren usikker på, hvad der er normalt, og hvad der ikke er.

Det særlige ved gyseren er, at den ligger mellem det realistiske og det fantastiske. Fortællingen blander det, vi kender fra hverdagen, med noget uvirkeligt og overnaturligt. En gyser kan både foregå på uhyggelige steder og på helt fredelige steder, som langsomt bliver skræmmende.

I *Øen* møder Mathilde og Silas steder og situationer, som gør dem utrygge. *Øen* gemmer på hemmeligheder, og der er områder, man ikke bør komme. Det forstyrrer følelsen af tryghed og skaber en stemning af fare og usikkerhed, som er central for gysergenren.

Gysergenren

- Hvilke ting i fortællingen virker genkendelige og trygge i starten?
- Hvornår begynder noget at virke forkert eller utrygt, og hvad er det, der ændrer sig?
- Hvorfor passer Øen ind i gysergenren? Nævn mindst to kendetegn.
- Hvordan blander fortællingen det realistiske og det fantastiske?
- Hvordan er øen med til at skabe en uhyggelig stemning for Mathilde og Silas?
- Hvilke hemmeligheder eller farer gemmer øen på, og hvordan påvirker det følelsen af tryghed?

Det monstrøse

I gysergenren kalder man det, der skaber utryghed, for det monstrøse. Ordet kommer af "monster", men det er vigtigt at vide, at det monstrøse ikke altid er et monster.

Det monstrøse er det i fortællingen, som bryder med det normale og får verden til ikke længere at fungere, som vi forventer. Det er dét, der gør personerne usikre og bange, fordi noget ikke længere giver mening. Det monstrøse kan vise sig på mange måder. Det kan være et uhyggeligt væsen, men det kan også være et menneske, der opfører sig truende eller mærkeligt. Det kan være et sted, man ikke må komme, eller en viden, som ikke burde findes. Det kan også være noget indre, som frygt, skyld eller tvivl, der vokser og påvirker personernes handlinger.

I Øen kommer det monstrøse blandt andet til udtryk gennem øens hemmeligheder og de ting, som ikke kan forklares. Det presser Mathilde og Silas og tvinger dem til at træffe svære valg.

Ofte må hovedpersonerne i en gyser kæmpe mod det monstrøse. Som regel ender fortællingen med, at de finder en løsning – eller i hvert fald lærer noget vigtigt undervejs.

- Hvad oplever Mathilde og Silas, som bryder med det normale?
- Er det monstrøse i fortællingen mest noget ydre, noget indre – eller begge dele?

Stemning og spændingsopbygning

Gysergenren arbejder bevidst med stemning og spænding.

Spændingen bygges langsomt op, og forfatteren afslører ikke alt med det samme. I stedet får læseren små tegn på, at noget er galt.

Beskrivelser af omgivelser, stilhed, mørke og personernes reaktioner er med til at skabe uro. Ofte ved læseren lidt mere end personerne og kan derfor fornemme, at noget uhyggeligt er på vej – uden helt at vide hvad.

Det er netop denne langsomme opbygning, der gør gyseren spændende og ubehagelig at læse.

- Hvordan bruger forfatteren omgivelser og stemning til at skabe utryghed?
- Hvor i fortællingen ved du som læser mere end personerne?

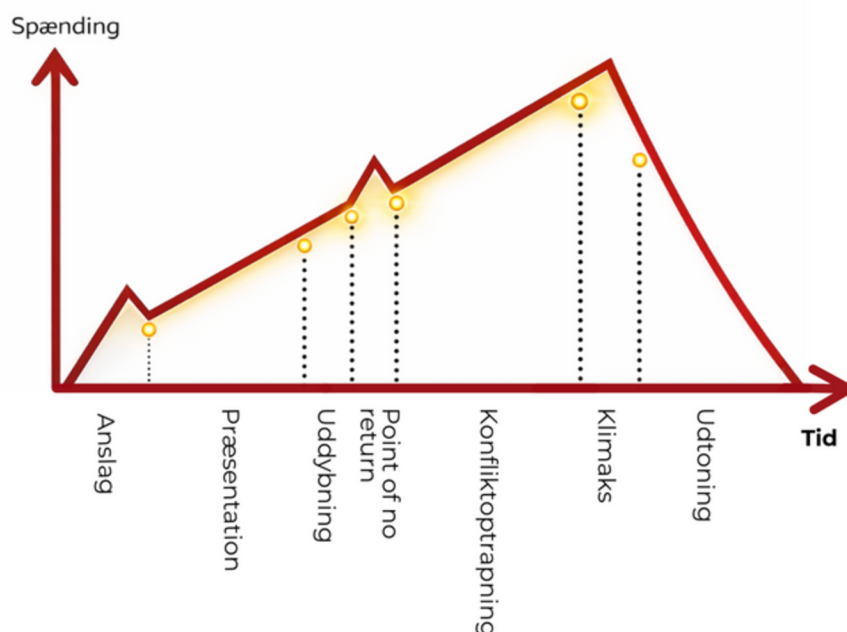
Berettermodellen

Når man analyserer en gyser, kan man bruge berettermodellen til at forstå, hvordan fortællingen er bygget op. Berettermodellen viser, hvordan spændingen udvikler sig gennem historien.

Gysergenren egner sig godt til berettermodellen, fordi uhyggen opbygges lidt ad gangen. Spændingen stiger frem mod et højdepunkt, hvor hovedpersonerne må møde det, der truer dem.

Berettermodellen består af syv faser:

- Anslag – historiens start og stemning
- Præsentation – personer og miljø præsenteres
- Uddybning – problemer og konflikter opstår
- Point of no return – et vendepunkt uden vej tilbage
- Konfliktoptrapning – uhyggen bliver stærkere
- Klimaks – historiens højdepunkt
- Udtoning – afslutning, hvor spændingen falder igen

Berettermodellen

Placer vigtige hændelser fra Øen i berettermodellens faser.

Noter stikord her under spørgsmålene:

Anslag

- Hvad sker der i begyndelsen af fortællingen?

Præsentation

- Hvem er personerne, og hvor foregår handlingen?

Uddybning

- Hvornår begynder noget at virke forkert eller utrygt?

Point of no return

- Hvornår kan Mathilde og Silas ikke længere vende tilbage?

Konflikt-optrapning

- Hvornår bliver konflikterne og faren større?

Klimaks

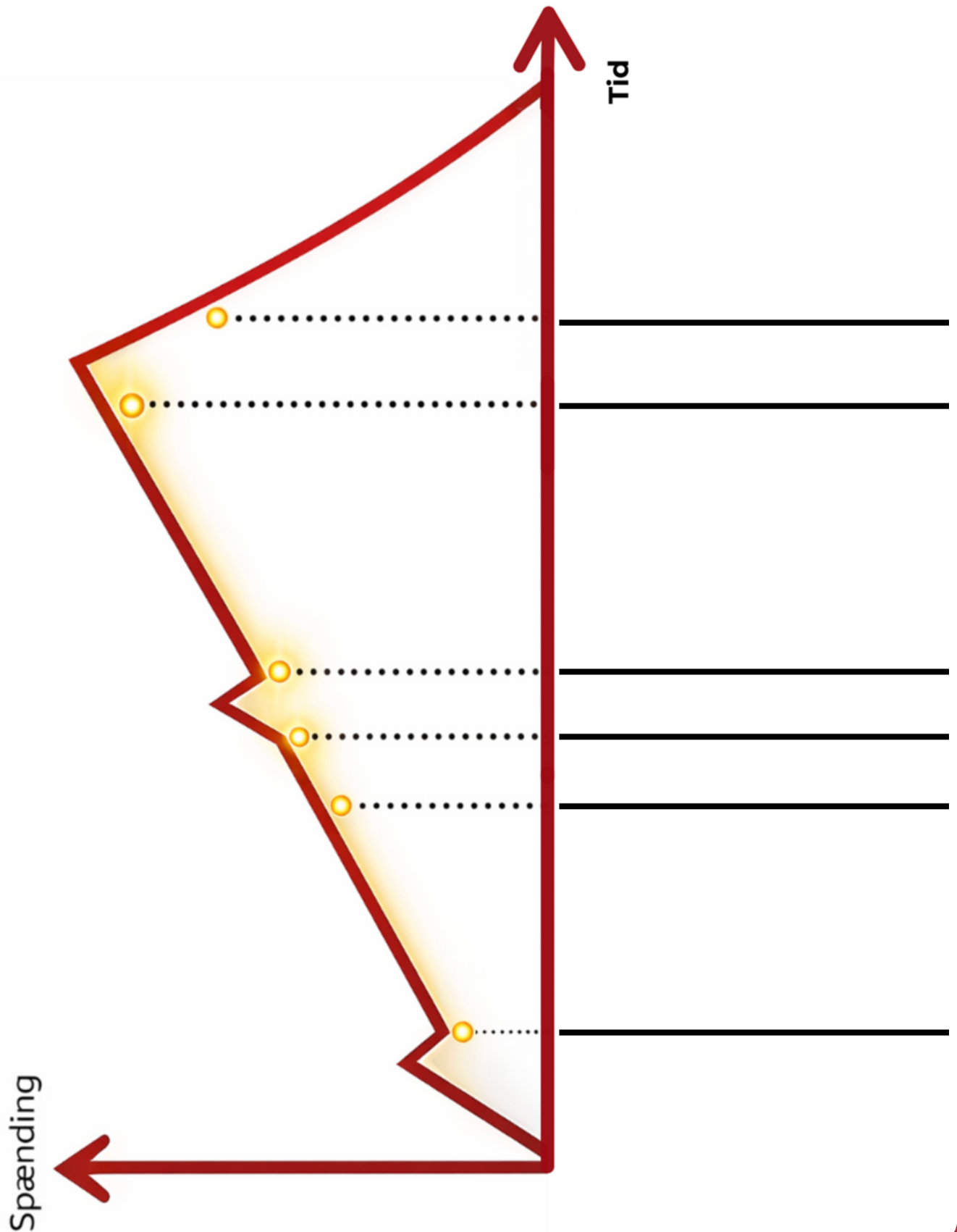
- Hvor er spændingen højest i fortællingen?

Udtoning

- Hvordan slutter fortællingen?

Berettermodellen

Spændingskurven

En spændingskurve viser, hvordan spændingen i en fortælling stiger og falder fra start til slut.

I begyndelsen er spændingen ofte lav, fordi vi lærer personer og sted at kende. Efterhånden sker der mere uhyggeligt eller spændende, og spændingen stiger. Til sidst falder spændingen igen.

Spændingskurven hjælper os med at forstå, hvordan historien føles at læse.

Hvad er forskellen på en berettermodel og en spændingskurve?

De hænger sammen, men de viser to forskellige ting:

- **Berettermodellen viser, hvad der sker i historien.**

Den deler fortællingen op i faser som begyndelse, vendepunkt, klimaks og afslutning.

- **Spændingskurven viser, hvordan spændingen udvikler sig.**

Den viser, hvornår spændingen er lav, hvornår den stiger, og hvor den er højest.

Kort sagt:

- Berettermodellen = **hvad der sker**
- Spændingskurven = **hvordan det føles**

I gysere er der ofte flere små spændingstoppe, før det store klimaks.

Tegn en spændingskurve

- Tegn en vandret linje (tid – fra start til slut).
- Tegn en lodret linje (spænding – lav til høj).
- Tegn en kurve, der starter lavt, stiger, evt. har små toppe, topper ved klimaks og falder igen.
- Skriv stikord fra romanen direkte på kurven.

Genre og virkemidler

Gyserens kendetegn

Find eksempler i bogen på mindst tre af disse gysertræk:

- mørke / nat
- et uhyggeligt sted
- noget ukendt eller mystisk
- fare eller trussel
- lyd (knirken, skridt, vind osv.)
- isolation (man er alene)

Skriv korte citater eller stikord.

Stemning i teksten

Vælg tre steder i bogen, hvor stemningen er uhyggelig.

Forklar med dine egne ord:

- Hvad sker der?
- Hvilke ord gør det uhyggeligt?
- Hvordan føles det at læse?

Forfatterens greb

Find et sted, hvor forfatteren:

- beskriver omgivelserne (stedet)
- beskriver lyde
- beskriver personens tanker eller følelser

Forklar, hvordan det skaber spænding.

Sted og miljø

Gyserstedet

Tegn eller beskriv det mest uhyggelige sted i bogen.

Forklar:

- Hvorfor er det uhyggeligt?
- Hvilke detaljer gør det skræmmende?

Hvis historien foregik et andet sted...

Hvordan ville gyseren ændre sig, hvis den foregik:

- i en skole?
- i en by?
- i et almindeligt hjem?

Skriv 5-6 linjer.

Nøglenedslag

Skriv 5 korte stikord om de vigtigste øjeblikke i historien.

Hvad ville du have gjort?

Vælg et farligt øjeblik i bogen.

Skriv:

- Hvad gjorde hovedpersonen?
- Hvad ville du have gjort i stedet – og hvorfor?

Mest uhyggelige scene

Hvilken scene var mest uhyggelig?

Skriv tre grunde.

Hvornår blev du fanget?

Hvornår kunne du næsten ikke stoppe med at læse?

Forklar hvorfor.

Ekstra opgaver

Skriv videre

Fortsæt historien

Skriv en kort fortsættelse (½–1 side), hvor det bliver endnu mere uhyggeligt.

En anden persons synsvinkel

Vælg en anden person i bogen og skriv en kort scene set fra hans/hendes synspunkt.

Lav en gyserplakat

Sælg bogen

Lav en plakat med:

- Titel
- Ét uhyggeligt billede
- 3 korte stikord

Du kan lave plakaten digitalt eller i hånden.

Lyd og stemning

Hvis det var en film

Skriv:

- Hvilke lyde skal med?
- Hvilken slags musik passer?

Sammenlign (hvis I læser flere bøger i serien)

To bøger i serien

Skriv:

- Hvad er ens?
- Hvad er forskelligt?
- Hvilken var mest uhyggelig – og hvorfor?

